

Een nieuw wetsvoorstel vormt een aanzienlijke inbreuk op de onschendbaarheid van de woning, zeggen acht **GRONDWETSSPECIALISTEN**. En het staat ook niet op zich.

Woonstbetredingen en de fabel

In de commissie Binnenlandse Zaken vindt vandaag een hoorzitting plaats over het wetsvoorstel over de 'woonstbetredingen' (DS 23 januari). Dat voorstel wijzigt de wet van 15 december 1980 'betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen'. Om de doeltreffendheid van uitzettingsmaatregelen te garanderen, is er dus een wet in de maak die de fundamentele rechten van kwetsbare individuen inperkt en op een niet eerder geziene manier de rechten aantast van wie hen onderdak biedt.

Het wetsvoorstel bepaalt de voorwaarden waarbij 'een vreemdeling in onregelmatig verblijf' het onderwerp kan uitmaken van een administratieve arrestatie op een publieke plaats. Volgens de nieuwe wet zou het mogelijk zijn dat politieagenten zich toegang verschaffen tot de verblijfplaats van de vreemdeling of de woonst van derden met als bedoeling een beslissing tot uitzetting, terugleiding of overdracht ten uitvoer te brengen. Dit bezoek kan plaatsvinden tussen 5 uur 's ochtends en 9 uur 's avonds, en laat ook de inbeslagname van de identiteitsdocumenten van de vreemdeling toe.

Als grondwetsspecialisten verzetten wij ons tegen dit voorstel dat de grondbeginnselen van onze democratische staat in gevaar brengt. In een rechtsstaat wordt de uitoefening van de macht van de staat duidelijk omschreven en ook begrensd. Zo worden de burgers beschermd tegen willekeur en wordt de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht gegarandeerd. In zo'n rechtsstaat is de Grondwet het instrument dat de burgerrechten (be)vestigt en de privéfeer vrijwaart van inmenging van de staat.

Geen strafrechtelijke inbreuken

Die rechten zijn onder meer de onschendbaarheid van de woning (artikelen 15 en 22 van de Grondwet en artikel 8 van

het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens). Een inperking van die rechten is alleen mogelijk wanneer dat voorzien is in de wet, en wanneer die een wettelijk doel nastreeft én proportioneel is. Daarom bijvoorbeeld zijn huiszoekingen toegestaan in het kader van een gerechtelijk onderzoek om bewijsmiddelen te verzamelen van een strafrechtelijke inbreuk.

Maar dan nog zijn er duidelijke beperkingen, die het Grondwettelijk Hof in een arrest van 21 december 2017 nog eens op een rijtje zette: vanwege de ernst van de inmenging in het privéleven 'kan de huiszoeking alleen worden toegelaten in het kader van een gerechtelijk onderzoek, waarbij de belanghebbenden toegang hebben tot het dossier en waarbij de kamer van inbe-

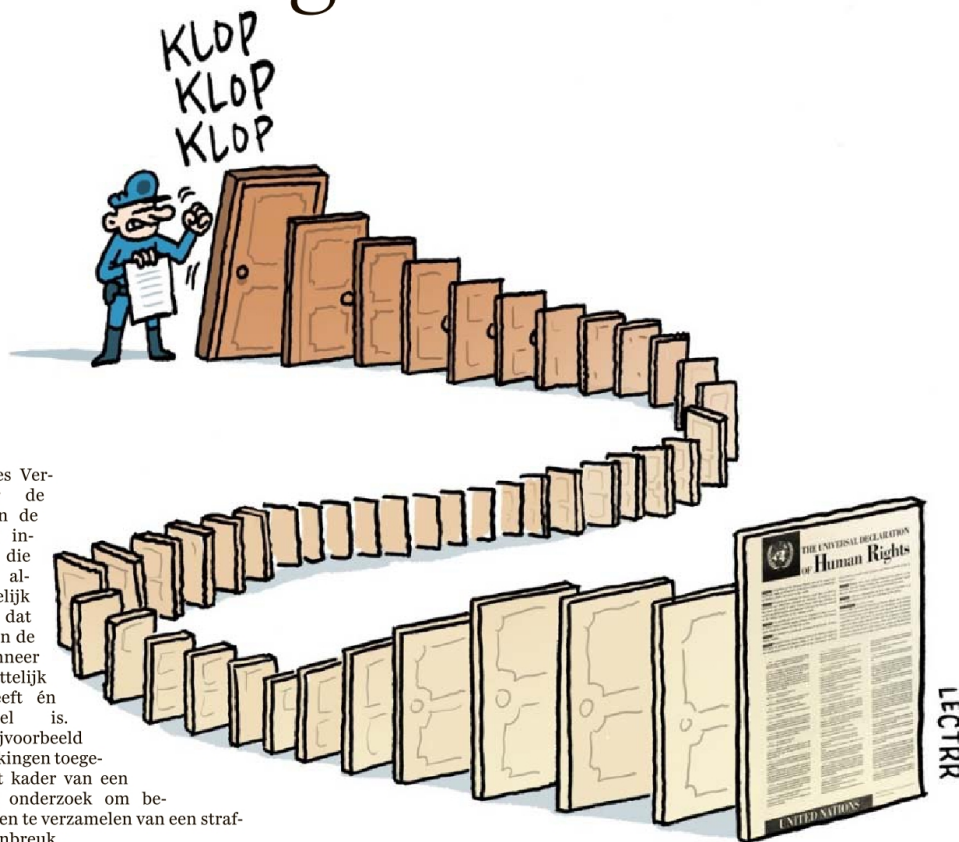
schuldigingstelling kan toezien op de regelmatigheid van de procedure'.

Op die manier verzette het Hof zich er tegen dat huiszoekingen gevraagd worden zonder een volledige controle, zoals normaal het geval is bij een gerechtelijk onderzoek.

Het huidige wetsvoorstel past daar niet

in. Er is geen gerechtelijk onderzoek: de toegestane woonstbetredingen vinden niet plaats in het kader van een strafrechtelijk onderzoek, maar wel bij de uitvoering van een administratieve procedure.

Wij vinden dus dat er op dit moment onvoldoende garanties zijn: er is geen rechterlijke controle, het tegensprekelijk debat

VAN
KAPITAAL
BELANG

IVE MARX

BELGIË IS ZOWAT HET MEEST MISLUKTE MIGRATIELAND

Hier is een dilemma. Geef je nog meer aandacht aan een opiniestuk dat al een week het nieuws beheerst, of schrijf je over iets dat inhoudelijk meer aandacht verdient, maar waar niemand het over heeft? Als je het eerste doet, slaagt Bart De Wever nog meer in zijn opzet, vermoedelijk tot zijn eigen (open) grenzeloos vermaak. Aan de andere kant is de drang om er toch nog iets over te schrijven welhaast onweerstaanbaar. Dat zou Jef Vermassen toch pleiten.

De Wever heeft natuurlijk alweer gewonnen. Door 'de migrant' af te schilderen als een bedreiging voor 'onze welvaartsstaat' speelt hij trefzeker in op dat mythische buikgevoel van de kiezer.

Het idee dat de migranten onze sociale zekerheid en zeker onze kinderbijslag op-souperen, is al vele jaren een evergreen op allerlei spreekbeurten die ik her en der geef. Als iemand in de zaal zoiets twintig jaar geleden zei, wat na een Duvel of twee onvermijdelijk gebeurde, begonnen verkozen

mandatarissen ongemakkelijk op hun stoel te schuifelen, terwijl de rest van de zaal elkaar aanporde: 'Awel, het mag toch wel eens worden gezegd.' De mensen die destijds de dienst uitmaakten, mompelden dan doorgaans iets in de strekking van: 'Daarover gaat het hier niet.'

Het was de tijd dat Louis Tobback de sociale zekerheid ging reddend door nors te kijken en algehele euforie uitbrak bij de SP.A omdat de partij iets meer dan 20 procent van de stemmen haalde. Daar lachen ze bij de N-VA eens goed mee. Ze gaan voor het dubbele. En dat doe je dus door te spreken over datgene waarover het wel degelijk gaat, toch in de buik van de mensen.

De Wevers opiniestuk was dus zo perfect getimed als een vuurpijl die op Nieuwjaar de lucht werd ingeschoten, waarna hij spectaculair over Vlaanderen uit elkaar spatte en iedereen 'oh' en 'ah' riep. Wat een show. Mark Elchardus kwam ogenschijnlijk de capitulatie van links al aankondigen op televisie, waarna de Stalinorgels van de

sociale media meteen 180 graden draaiden. Eenmaal bekomen van de *shock and awe* rolde de Vlaamse intelligentsia, uiteraard minus de primus van die club, over elkaar om De Wever toch maar op elk woord te pakken. Sommigen schreven letterlijk een zin-voor-zin kritiek.

Kunnen we eindelijk een volwassen debat voeren over hoe we mensen, die hier zijn en zullen blijven, een volwaardige plek geven?

Het strafste van al was dat de Wevers framing moeiteloos werd overgenomen. Journalisten van kwaliteitskranten wilden weten 'hoeveel de migrant nu eigenlijk wel kost'. Wie daarover een beetje nadenkt, be-

seft hoe perfide die vraag is.

De idee dat migratie de welvaartsstaat in directe financiële zin bedreigt, is - moet het nog gezegd? - nonsens. Mensen zonder verblijfsrecht hebben recht op dringende medische hulp. Dat kost minder dan 60 miljoen per jaar, oftewel minder dan 0,0002 procent van het bbp. De dienstcheques kosten in Vlaanderen alleen al meer dan het leefloon in heel België, en dan maken we voor het gemak nog abstractie van het feit dat er ook 'echte' Belgen aanspraak maken op een leefloon. Becijfer het aandeel van 'de migranten' (over wie het precies gaat, blijft men vaak vaag) in de sociale zekerheid en je komt tot meer substantiële bedragen. Maar daarvoor hebben ze in de regel dan ook rechten opgebouwd door te werken.

Maar natuurlijk komt De Wevers betoog, net zoals de ovatie verzekerde provocaties van Theo Francken, tegen een bepaalde achtergrond: de totaal verkrampde sfeer waarin het migratiedebat decennialang

van de kikker

wordt niet gerespecteerd, de garanties die voorzien zijn in het kader van een strafrechtelijke huiszoeking zijn niet van toepassing en er wordt niet verduidelijkt (zols als Raad van State heeft opgemerkt in zijn advies) welke documenten precies in beslag mogen worden genomen.

Onderzoeksrechter misbruikt?

Het voorstel voorziet wel in een tussenkomst van de onderzoeksrechter. Deze magistratuur, zolang hij nog bestaat, is onafhankelijk van de uitvoerende en de rechterlijke macht, en moet de burger beschermen tegen willekeur in het kader van een strafprocedure. Wat de onderzoeksrechter kan en mag doen, is echter onduidelijk, gezien de dubbelzinnigheid van de gebruikte termen in het wetsvoorstel: moet hij automatisch de toestemming verlenen voor de woonstbetreding wanneer hij vaststelt dat aan de vier voorwaarden voorzien door de wet voldaan zijn, of kan hij een opportu-niteitscontrole uitvoeren? En wat met het gebrek aan beroepsmogelijkheid tegen de beslissingen van de onderzoeksrechter?

Wij vragen ons af of het wetsvoorstel niet getuigt van een instrumentalisatie van de onderzoeksrechter. Hij lijkt alleen de procedurele garantie voor de bescherming van de mensenrechten om de proportionaliteitstoets te doorstaan die het Grondwettelijk Hof zal uitvoeren. Hoe dan ook, ondanks deze procedurele garantie blijft het voorstel een aanzienlijke inbreuk op de onschendbaarheid van de woning, wat de essentie is van het recht op bescherming van het privéleven.

Het wetsvoorstel over de woonstbetredingen past in een serie maatregelen die ieder op zich geen aanleiding geven tot grondwettelijke problemen, maar die alles samen en over de jaren heen systematische mensenrechtenschendingen tot gevolg kunnen hebben. Ze leiden tot de criminalisering van het onregelmatig verblijf, terwijl

Dit wetsvoorstel is symptomatisch voor de substantiële veranderingen die worden aangebracht aan de beginselen van ons democratisch systeem

dat op zich niet per definitie illegaal is. De weigering van een verblijfsaanvraag kan immers gegarandeerde basisrechten schenden.

Dit wetsvoorstel is symptomatisch voor de substantiële veranderingen die worden aangebracht aan de beginselen van ons democratisch systeem. Aangezien ze stap voor stap doorgevoerd worden, ontsnapt de globale impact ervan aan de controle door de bevoegde instanties. Bij de analyse van dergelijke voorstellen moet daarom altijd de fabel van de kikker in het achterhoofd worden gehouden. Een kikker die je in een pan kokend water gooit, springt er meteen uit en ontsnapt zo aan een gruwelijke dood. Maar leg je hem in koud water en breng je dat langzaam aan de kook, dan sterft hij uiteindelijk.

Ondertekend door **Frédéric Bouhon**

(Université de Liège). **Eva Brems**

(Universiteit Gent). **Mathias El Berhoumi**

(Université Saint-Louis Bruxelles),

Matthieu Lys (Maître de conférences

invité, Université catholique de Louvain),

Julien Pieret (Université Libre de

Bruxelles), **Patricia Popelier** (Universiteit

Antwerpen), **Céline Romainville**

(Université catholique de Louvain),

Jogchum Vrielink (Université Saint-Louis

Bruxelles)

baadde. Johan Leman beweerde ooit dat de migranten de sociale zekerheid gingen redden. Men moest toen naar het partijsecretariaat van het Vlaams Blok bellen om iemand te vinden die daar ook maar enige kritische reflectie bij durfde te formuleren. Dat smoorde meteen elk legitiem debat daarover in de kiem. Er was ook niet zo veel zinvol over te zeggen, want in die tijd voerden wij hier nog discussies of je überhaupt statistieken wel mocht uitsplitsen naar migratieachtergrond. Echt.

Ja, we hebben veel tijd verloren. Nee, migranten gaan de sociale zekerheid niet redden. En nee, ze bedreigen de sociale zekerheid niet.

Wat wel een realiteit is: België is een migratieland en zal dat blijven. Een groter aandeel van onze bevolking is in het buitenland geboren dan in de Verenigde Staten. Kunnen we dan nu eens eindelijk op een volwassen manier een debat voeren over hoe we die mensen, die hier zijn en zullen blijven, een volwaardige plek geven? Zon-

der idiote hyperbolen. Zonder de framing dat ze een bedreiging dan wel een redding zijn. Zonder naïviteit of verkramping. Het is hoognodig, want als ik me dan toch ook een hyperbool zou mogen permitteren, dan zou ik stellen dat we misschien het meest mislukte migratieland in de rijke wereld zijn. Er is vrijwel geen enkel land in Europa waar minder migranten een baan hebben. Er is vrijwel geen enkel land waar zoveel armoede is bij migranten in verhouding tot de rest van de bevolking. Er is vrijwel geen enkel land waar de kloof op tal van onderwijsuitkomsten zo groot is. En ga zo maar door. Dat zijn de reële issues. Met zaken naast de kwestie bezig zijn, doelbewust en uit electoraal opportunisme, dat is pas echt moreel nihilisme, indien niet erger.

Ive Marx is hoogleraar (UAntwerpen) en doceert vooral in de opleiding sociaaleconomische wetenschappen. Wekelijks komt op dinsdag een gezaghebbende econoom aan het woord.

'Zag ik het inzicht van een topsporter die zich met weergaloos tennis naar een buitenaardse plek had gespeeld?'

Columnist **WILFRIED DE JONG** zag Roger Federer bij zijn twintigste grandslamtitel huilen van geluk en begreep niet goed waarom (in 'NRC Handelsblad')

COLUMN

HENDRIK VOS

EEN BULGAAR DIE OP VERHOFSTADT STEM

Op zoek naar een lief of een paar schapen zwerft Naya tussen België, Nederland en Duitsland. Van lijnen tussen landen trekt een transwolvijn zich niet veel aan. De discussie over grenzen werd vorige week nochtans op scherp gesteld. Gutmenschen met linkse overtuigingen zouden er te nonchalant mee omspringen. Ze kregen op hun donder: als we niet willen dat onze sociale zekerheid naar de knoppen gaat, zijn waterdichte schotten nodig tussen ons en de rest.

Het is niet alleen Naya die er ons op attendeert dat grenzen erg poreus zijn. Grote ondernemingen versluizen hun winst naar landen waar ze minder belastingen betalen. Voor de financiering van de sociale zekerheid zou het niet slecht zijn als we ook op dat terrein meer muren plaatsten. Maar zelfs met een minister van Financiën die dat een prioriteit vindt, zou het niet evident zijn. Niet alles laat zich even gemakkelijk tegenhouden als een Afrikaan op de vlucht.

Grenzen zijn vandaag erg relatief. Dat heeft zeker een goede kant: we gaan op reis en informatie over verre plekken plukken we vlotjes van het internet. Maar de vervaging van grenzen stelt ons ook voor uitdagingen, en vele problemen zijn van nature grensoverschrijdend. Van klimaatopwarming over terrorisme tot grootschalige belastingontwijking: het vereist afspraken tussen meerdere landen. Daar hebben we allerlei instellingen voor opgericht, en de Europese Unie is daarvan in onze contreien de voornaamste. Hoe die Unie omgaat met al die vraagstukken, is natuurlijk belangrijk, net als de vraag hoe Europeanen kenbaar maken wat voor beleid ze wensen. Vorige week kwam vanuit het Europees Parlement het idee om bij de volgende verkiezingen te werken met een transnationale kieskring. Er kwam direct protest, vooral vanuit conservatieve partijen. Waarom zouden wij op een Duitser of een Griek moeten kunnen stemmen? En wordt het continent er beter van als Esten en Bulgaren voor Guy Verhofstadt kunnen kiezen?

Er wordt dikwijls gezegd dat de Europese Unie niet democratisch in elkaar steekt. In vele opzichten valt dat wel mee. Wetten worden goedgekeurd in het Europees Parlement, dat een dynamischere debatacultuur kent dan nationale parlementen. Europese parlementsleden zitten niet in de greep van een regering en zijn minder onderworpen aan een moordende fractiediscipline. Belangrijke beslissingen worden in de Unie tevens behandeld door de Raad van

Ministers en daarin zetelt een democratisch gemandateerde vertegenwoordiger uit elke lidstaat. De Commissie heeft het vertrouwen nodig van het Europees Parlement. De mechaniekjes zitten anders in elkaar dan in de nationale politiek, maar daarom niet minder verstandig.

Als er een probleem is met de Europese democratie, dan heeft het vooral te maken met de nationale mal waar alles steeds doorheen wordt geduwd. Europees parlementsleden worden in elk land apart verkozen en ministers vertegenwoordigen slechts hun regering. Een Europeaan kan dus maar greep krijgen op een klein segmentje van de besluitvorming. In de nationale politiek hebben we ook aparte kieskringen, maar iedereen die voor Theo Francken of voor Kris Peeters is, weet perfect voor welke partij hij moet kiezen. In de Unie is dat nauwelijks het geval. Afgevaardigden uit Zweden of Roemenië bepalen mee ons beleid, maar we kunnen ze amper situeren, en er al zeker niet voor kiezen.

Terwijl steeds meer kwesties grenzen overstijgen, blijft de nationale staat de gietvorm voor Europa

Terwijl steeds meer kwesties de grenzen overstijgen en gezamenlijk beheerd worden, blijft de nationale staat de gietvorm voor onze Europese vertegenwoordiging. Het wordt een kolossale taak om de omslag te maken van al die versnipperde democratieën naar een bestuursvorm waarbij we meer rechtstreeks greep krijgen op die hogere schaal. Alleen al

vanwege de taalverschillen bijvoorbeeld.

Maar momenteel hangt de organisatie van de Europese Unie feitelijk vast in oude vormen. Dat leidt tot frustratie en polarisatie: wij hebben blijkbaar maar weinig te zeggen, en al die anderen waarmee we noodgedwongen beleid moeten maken, willen er wat inrammen. We moeten ons bijgevolg beschermen tegen dominante Duitsers, spijzieke zuiderlingen, dromerige Scandinaviërs of geschifte Oost-Europeaanen. Alsof de belangrijkste breuklijnen tussen landen lopen.

Met een transnationale kieskring zijn we gedwongen om onze belangen en prioriteiten wat breder te situeren. Of we dan meteen ons vertrouwen zullen schenken aan een Deen of Portugees met goede ideeën maar een raar accent, valt af te wachten. Maar pan-Europese lijsten kunnen een voorafname zijn op een debat dat niet te vermijden valt: waarom zouden we niet in staat zijn onze visie op grensoverschrijdende thema's over de nationale grenzen heen vast te leggen? Schapen aller landen, verenig u alvast.

Hendrik Vos doceert Europese studies aan de UGent. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.